

ТРИ ПОГЛЯДИ НА ОДНУ КНИГУ

Рецензії на книгу: Степаненко М. І. Літературні, літературно-мистецькі премії в Україні / М. І. Степаненко. – Полтава : ПП Шевченко Р. В., 2014. – 498 с.

Важливий літературно-мистецький документ

Рецензувати праці енциклопедичного взірця – річ відповідальна. Читаючи ж довідник Миколи Степаненка, забував про відповідальність. Мене охоплювало почуття гордості за митців, на чю честь засновано премії, і лауреатів, яким їх присуджено. Зрозумів і схвалюю намагання автора подати якомога об'ємнішу інформацію про нагороди з базуванням викладу на найважливішому документі – Положенні про премію, про творчий доробок письменників, журналістів, художників, скульпторів, учених, яких її удостоєно. Книга Миколи Івановича є підсумком його багаторічної роботи – не технічної, як може комусь видатися, а творчої, дослідницько-пошукової, а ще – надміру копіткої. У передньому слові йдеться про складнощі, пов'язані з упорядкуванням довідника, якось несміливо мовлено про труднощі, на які натрапляв укладач, і про неточності, невідповідності, які може знайти прискіпливий читач. Залишимо ці сентименти й вирізнімо зовсім інше: з'явилася оригінальна робота про літературні, літературно-мистецькі нагороди, що існують в Україні. Важливим видається і те, що в один ряд

поставлено премії з різним статусом і вмотивовано це тим аргументом, що всі нагороди – всеукраїнські, обласні, районні, міські, сільські й ін. – престижні й цінні. Їхній статус potwierджує не географічний чинник, а зовсім інше – «шана до майстра своєї справи, вияскравлення події чи факту, укорінення всього цього в національно-духовній скарбниці». Повністю поділяємо цю думку й додаємо до сказаного таке: має з'явитися в Україні солідне видання «Премії в галузі літератури, мистецтва», на зразок енциклопедичного довідника «Шевченківські лауреати», з тією лише відмінністю, що до нього повинні ввійти ще й відомості про саму нагороду. Та це посили на майбутнє. А сьогодні слід зробити все, щоб довідник Миколи Степаненка якомога швидше знайшов своїх небайдужих користувачів, які надішлють укладачеві свої зауваження та пропозиції, що дасть змогу поліпшити наступні видання. Щодо з'яви їх немає сумніву, адже життя не стоїть на місці, його миті треба документувати.

Юрій Самоїленко,
заслужений діяч мистецтв України,
художник

Успішна енциклопедична спроба

Книга, яку підготував професор Микола Степаненко, йде до читачів із запізненням. Вона б мала з'явитися давно й уже не вперше і не вдруге перевидаватися. Матеріали про премії в галузі літератури, мистецтва не зібрані до купи, не впорядковані. Навіть в енциклопедичних довідниках вони зафіксовані спорадично, хронологічно не покласифіковані. Можна лишень пошкодувати, що багато цінної інформації про всеукраїнські, а особливо крайові премії втрачено. Про відновлення її сьогодні й говорити не доводиться. Микола Іванович поставив за мету представити в системному вигляді інформацію про літературні, літературно-мистецькі, почасти інші мистецькі премії. Заслуговує схвалення структура статті про ту або ту премію, що передбачає висвітлення таких важливих її «атрибутів», як дата й мета заснування, критерії присудження, номінації, лауреати. Не робимо ніякого закиду із приводу того, що в роботі не витримано уніфікованого стилю викладу, ба навіть погоджуємося з твердженням, що в «цьому негативі просвітлюється й позитив, оскільки прагнення до жорсткого стандарту, вишколеної шаблонності знебарвлює будь-який текст і робить його нецікавим». Перед нами багата на інформацію, утілену в довершену стосовно мовно-художнього жанру форму, цікава для широ-

кого кола людей науково-популярна книга. За кожним її рядком, за кожною її дефініцією – велика праця, яка вимагала студювання різних джерел, спілкування з людьми, зіставлення й порівняння подій, фактів, віднаходження найпереконливіших аргументів.

Рецензована робота прислужиться укладачам енциклопедичних довідників, біобібліографічних видань, краєзнавцям, учителям-словесникам. Спасибі Миколі Івановичу Степаненкові за його сумління й витримку, за скрупульозний аналіз і сміливість узяти на себе таку нелегку місію. Побажаємо йому, аби не спинився на досягнутому й довів розпочату справу до кінця, подарувавши всім нам абсолютно довершену працю, що заслужено претендуватиме на вичерпність і безпомилність.

Сидір Кіраль,
доктор філологічних наук,
професор кафедри української, англійської
і латинської мов імені Михайла Драй-Хмара
Національного університету біоресурсів
і природокористування України

Важлива сторінка українського літературно-мистецького життя

Підготовка видання енциклопедичного характеру вимагає особливої ретельності й прискіпливості. І це незалежно від того, хто над ним працює, – авторський колектив чи окрема особа. Усяк, хто брався за цю складну справу, пересвідчився, що без масиву конкретного фактичного матеріалу, докладного інтерпретування його, вивірення кожної дати, осмислення кожної події належного успіху не досягти. Сподіваємося, це відчував і Микола Іванович, коли впорядковував довідник «Літературні, літературно-мистецькі премії в Україні».

Перед тим, як сісти за рецензію, її авторка зробила спробу підготувати кілька статей за методикою опису професора Степаненка й порівняти свій варіант із поданим у довідникові. Не з метою шукання «слабких місць» (від помилок ніхто не застрахований), а цікавості ради. Суттєвих розбіжностей не виявлено, що дає право позитивно оцінювати працю. Вирізняємо її пріоритетні положення. По-перше, це чи не єдине видання, у якому представлено солідний реєстр премій різного рангу, що мають ім'я особистостей, яких знає й шанує народ: міждержавні, всеукраїнські, крайові (обласні, районні, міські, сільські) нагороди за кращий твір у галузі літератури та мистецтва. По-друге, кожна премію виписано на підставі чинного Положення з обов'язковим висвітленням таких

його складників, як дата, мета заснування, критерії присудження, лауреати, список літератури. По-третє, використано добутий із періодики, енциклопедичних видань, архівів фактичний матеріал, який уможливив об'єктивність та достовірність викладу. До прикладу, обстежено всі числа «Літературної України» (від моменту заснування газети дотепер), біобібліографічні довідники різних років про письменників тощо. По-четверте, не випущено з поля зору ті премії, які нині не присуджують і про які не збережено всі відомості. Автор зафіксував їх колишню історію, тобто потвердив існування цих нагород у певний період.

Алфавітний принцип розміщення матеріалу виправданий. Не завадило б, однак, якби в книзі знайшов місце розлогіший коментар про регіональні премії. Це, звичайно, побажання, яке Микола Іванович може враховувати або не враховувати в процесі підготовки наступного видання.

Книга цінна, потрібна, вона швидко увійде в науковий, краєзнавчий обіг. Запевняємо, що на неї будуть покликатися дослідники.

Світлана Семенко,
кандидат філологічних наук, професор кафедри журналістики Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка